

1. สภาพทั่วไป

1.1 ขนาดที่ตั้ง

จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่สุดชายแดนตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาค และเป็นอันดับ 3 ของประเทศมีแนวพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมความยาว 428 กิโลเมตร ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (จาก อ.เขมราฐ - อ.น้ำยืน ติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก ระยะทาง 361 กิโลเมตร) และราชอาณาจักรกัมพูชา (อ.น้ำยืน ติดกับจังหวัดเขาพระวิหาร เป็นระยะทาง 67 กิโลเมตร) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 630 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 16,112 ตารางกิโลเมตร หรือ 10.6 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดจังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดจังหวัดศรีสะเกษและราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันออก	ติดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร

1.2 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่บริเวณที่เรียกว่า แอ่งโคราช (Korat Basin) สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 68 เมตร (227 ฟุต) ลักษณะโดยทั่วไป เป็นที่ราบสูงต่ำสลับกันลาดเอียงไปทางตะวันออกเฉียงมีแม่น้ำมูลไหลผ่านกลางจังหวัดจาก ทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออก ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม มีลำน้ำที่สำคัญได้แก่ ลำเซบก ลำเซบาย ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย และมีภูเขาชันน้อยหลายแห่งบริเวณชายแดนตอนใต้ ที่สำคัญคือ เทือกเขาบรรทัด และเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา

1.2.1 ลักษณะภูมิลักษณะพื้นฐานของจังหวัดอุบลราชธานี แบ่งออกโดยสังเขป ดังนี้

(1) บริเวณที่เป็นสันดินริมน้ำ (River Levee) เกิดจากตะกอนลำน้ำที่พัดมาทับถมเป็นเนินสันดินริมฝั่งแม่น้ำโขง และบางบริเวณริมฝั่งลำเซบาย

(2) บริเวณที่เป็นลานตะพักลำน้ำ (Terrace) เกิดจากกระบวนการของน้ำ มาเป็นเวลาช้านาน ประกอบด้วยบริเวณตะพักลำน้ำ ระดับต่ำ ระดับกลาง ระดับสูง มีทั้งที่เป็นที่ราบแบบลูกคลื่นลอน

ลาดจนถึงลูกคลื่นลอนชัน ในบริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พบในบริเวณทั่วไป ทางตอนเหนือ ทางตะวันออก และทางตอนใต้ บางแห่งของจังหวัดใช้สำหรับทำนา และบางแห่งสำหรับปลูกพืชไร่

(3) บริเวณที่เป็นแอ่ง (Depression) หรือที่ราบต่ำหลังแม่น้ำ (Back swamp) เกิดจากกระบวนการของน้ำ พบเป็นบางแห่งบริเวณริมแม่น้ำโขง แม่น้ำชี ลำเซบาย ลำโดมใหญ่ ซึ่งจะมี น้ำขังเป็นเวลานานในฤดูฝน

(4) บริเวณที่เป็นเนินตะกอนรูปพัด (Coalescing fans) มีลักษณะเด่น คือ รูปร่างจะเป็นรูปพัด เกิดจากหินในบริเวณเหล่านั้นถูกทำให้แตกหักสะสมอยู่กับพวกที่เป็นอนุภาคละเอียดกว่าเมื่อฝนตกลงมาในปริมาณมากกำลังของน้ำจะมีมาก จนสามารถพัดพาเอาตะกอนเหล่านั้นออกมานอกหุบเขาได้ เมื่อมาถึงนอกหุบเขาหรือเชิงเขา สภาพพื้นที่ก็จะเป็นที่ราบทางน้ำไหลกระจายออกไป ทำให้ กำลังของน้ำลดลงก็จะตกตะกอนในบริเวณนั้น พบอยู่ทางใต้และทางตะวันออกของจังหวัด

(5) บริเวณที่เป็นเนินเกิดจากการไหลของธารลาวา (Lava flow hill) เป็นเนินเขาที่เกิดจากการไหลของธารลาวา ดินบริเวณนี้จะมีความอุดมสมบูรณ์สูง ซึ่งเป็นผลมาจากการสลายตัว การผุพังของหินบะซอลต์ ซึ่งพบมากในเขตอำเภอน้ำยืน

(6) บริเวณที่ลาดเชิงเขา (Foot hill slope) เกิดจากการทับถม และผ่าน กระบวนการของน้ำมานานพบอยู่ในอำเภอโขงเจียม อำเภอพิบูลย์มังสาหาร อำเภอศรีเมืองใหม่และอำเภอตระการพืชผล

(7) บริเวณที่ลาดเชิงชัน (Slope complex) ลักษณะเป็นภูเขาหรือเทือกเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 จะพบอยู่ในบริเวณเทือกเขาพนมดงรักในเขตอำเภอน้ำยืน อำเภอนาจะหลวย อำเภอบุญทริก อีกแห่งหนึ่งคือ เทือกเขาซึ่งจะพบมากในอำเภอโขงเจียมและอำเภอศรีเมืองใหม่

เนื่องจากพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี กว่ร้อยละ 98 รองรับด้วยหินชุดโคราช ซึ่งประกอบด้วย หินทราย หินทรายแป้ง และหินดินดาน ลักษณะสัณฐานของภูเขาและเนินเขาจึงเป็นภูเขาขอดตัดและภูเขาขอดป้าน มีไหล่เขาและสันเขาคลายเส้นตรง ไม่แหลมขรุขระ

1.2.2 ภูเขา / เทือกเขาที่สำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่

(1) ทิวเขาพนมดงรักหรือทิวเขาพนมดงแรัก ซึ่งแปลว่า ภูเขาไม้คาน ประกอบด้วยหลายยอดเขาในส่วนของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จะเป็นส่วนของทิวเขาที่สูงที่สุด เช่น ยอดภูต่างๆ ต่อเนื่องกับเขตอำเภอบุณทริกเป็นจุดที่สูงที่สุดประมาณ 784 เมตร รองลงมาคือยอดเขาภูโดมใหญ่ สูงประมาณ 753 เมตร อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาขอดโดม ลักษณะของทิวเขาจะทอดยาวจรด ปากแม่น้ำมูล

/(2) ทิวเขา...

(2) **ทิวเขาภูพานตะวันออก** อยู่บริเวณทิวเขาทางตอนเหนือของจังหวัด เป็นบริเวณตอนปลายของทิวเขาภูพาน มีลักษณะที่ไม่ต่อเนื่องจึงเป็นภูเขาที่เชื่อมต่อกับเนินเขาและที่สูงลานหิน โผล่สลับกับพื้นที่ราบที่ดอน ภูเขาและยอดเขาที่สำคัญได้แก่ ภูผาขาว ภูโหล่น ภูผาขาว ภูสะมุข ภูดงนาทาม ภูผาชัน ภูโหลง และภูจันทร์แดง

(3) **ภูจองนายอย** เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาพนมดงรัก มีลักษณะต้นฐานคล้ายโดม หรือ ฝาชี ซึ่งเป็นลักษณะของภูเขาไฟ ทำให้เกิดกระบวนการไหลของลำธาร แดกกระจายเป็นลักษณะรัศมี ปัจจุบันเป็นอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ

(4) **ภูเขาไฟน้ำเย็น** มีลักษณะเป็นเนินเขาธารลาวา (Lava Flow) เป็นพื้นที่บริเวณเดียวของจังหวัดที่เป็นเนินภูเขาไฟ มียอดเนินเขาสูงประมาณ 258 เมตร ปัจจุบันเป็นเขตกสิกรรมพืชไร่ พืชสวน ไม้ผล ซึ่งมีอยู่ 2 แหล่งที่สำคัญ คือ เขตอำเภอ น้ำเย็น และเขตอำเภอ น้ำขุ่น อำเภอทุ่งศรีอุดม เขตรอยต่ออำเภอเดชอุดม

ภูมิอากาศโดยทั่วไปคล้ายกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอากาศร้อน ในฤดูร้อน และค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ส่วนในฤดูฝนจะมีฝนตกชุกในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กันยายน และในปี 2550 มีฝนตกประมาณ 112 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 2,035.50 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนสูงสุด 94.1 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2550

1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

การขนส่งและการคมนาคม จังหวัดอุบลราชธานี มีการคมนาคมขนส่งติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และทางอากาศ ดังนี้

1.3.1 ทางรถไฟ มีรถด่วน รถเร็ว และรถไฟปรับอากาศด่วนพิเศษทุกวัน จากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษสู่ปลายทางที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานีย่อย 2 แห่ง คือ สถานีบุ่งห้วย และสถานีห้วยชะยุง

ตารางเวลารถไฟ

เวลาเดินรถเที่ยวขึ้น โทร.045-321276

ขบวน	ประเภท	สถานีต้นทาง	สถานีปลายทาง	เวลาออก	เวลาถึง
136	เร็ว	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	07.00	18.40
146	เร็ว	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	08.45	21.00
22	ด่วนพิเศษ	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	14.50	23.15
144	เร็ว	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	15.05	03.15
142	เร็ว	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	16.50	04.25
68	ด่วน	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	18.30	05.50
140	เร็ว	อุบลฯ	กรุงเทพฯ	19.30	07.30
428	ท้องถิ่น	อุบลฯ	โคราช	06.18	11.55
426	ท้องถิ่น	อุบลฯ	โคราช	12.25	18.15
422	ท้องถิ่น	อุบลฯ	ลำชี	15.20	18.44
420	ท้องถิ่น	อุบลฯ	ลำชี	18.45	21.30

เวลาเดินรถเที่ยวลง โทร.สายด่วน 1690

ขบวน	ประเภท	สถานีต้นทาง	สถานีปลายทาง	เวลาออก	เวลาถึง
21	ด่วนพิเศษ	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	05.45	14.20
135	เร็ว	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	06.40	18.20
145	เร็ว	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	15.20	03.35
139	เร็ว	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	18.55	06.15
67	ด่วน	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	20.30	07.25
141	เร็ว	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	22.25	10.20
143	เร็ว	กรุงเทพฯ	อุบลฯ	23.40	11.50
425	ท้องถิ่น	ลำชี	อุบลฯ	05.25	08.25
427	ท้องถิ่น	โคราช	อุบลฯ	14.22	20.15
421	ท้องถิ่น	โคราช	อุบลฯ	06.10	12.45
419	ท้องถิ่น	โคราช	อุบลฯ	11.00	17.05

/1.3.2 ทางอากาศ...

1.3.2 ทางอากาศ จังหวัดอุบลราชธานี มีสนามบินนานาชาติมีสายการบินของบริษัทรบินไทย จำกัด (มหาชน) และสายการบินแอร์เอเชีย สายการบินนกแอร์ ไป-กลับกรุงเทพฯ - อุบลราชธานี ทุกวัน

1.3.3 ทางรถยนต์ สามารถใช้เส้นทางติดต่อภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงตลอดจน กรุงเทพฯ ระยอง เชียงใหม่ ได้อย่างสะดวกสบาย โดยรถยนต์ของบริษัทขนส่งจำกัด และรถยนต์ปรับอากาศของบริษัทเอกชนหลายบริษัท

รถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ของสำนักงานขนส่ง จังหวัดอุบลราชธานี

ประเภท	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549
รถโดยสาร	2,115	2,266	2,343
รถบรรทุก	9,512	10,574	11,248
รถขนาดเล็ก	-	-	-

รถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

ประเภท	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	26,133	28,277	30,254
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	4,616	4,701	4,780
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	70,893	74,163	76,938
รถจักรยานยนต์	256,664	290,425	314,257

1.4 ด้านสาธารณูปโภค และการสื่อสาร

1.4.1 ไฟฟ้า สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รับซื้อกำลังไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต 2 แห่ง คือ

- (1) สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยบ้านก้านเหลือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี เฉลี่ยเดือนละ 18 ล้านยูนิิต
- (2) สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร เฉลี่ยเดือนละ 1.5 ล้านยูนิิต

การให้บริการ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดอุบลราชธานี และกฟฟ.ในสังกัด

ข้อมูล	กฟภ.จ.อุบล และกฟฟ.ใน สังกัด	กฟภ.สาขา อ. พิบูลมังสาหาร และกฟฟ.ในสังกัด	กฟภ.สาขา อ. ตระการพืชผล และกฟฟ.ในสังกัด	รวม
1. สถานการณ์การให้บริการ				
1.1 พื้นที่รับผิดชอบ				
หมู่บ้าน	960	325	614	1,899
ตำบล	93	32	55	180
กิ่งอำเภอ	2	1	-	3
อำเภอ	11	5	5	21
1.2 ผู้รับผิดชอบพื้นที่ (ตร.- กม.)	4,287.00	2,551.00	3,766.89	10,604.89
1.3 บัญชีผู้ใช้ไฟ (ราย)	178,454	56,246	67,002	301,702
1.4 จำนวนหมู่บ้านทั้งหมดที่ มีไฟใช้แล้ว (ร้อยละ)	100	100	100	100

ข้อมูล	กฟภ.จ.อุบล และกฟฟ.ใน สังกัด	กฟภ.สาขา อ. พิบูลมังสาหาร และกฟฟ.ในสังกัด	กฟภ.สาขา อ. ตระการพืชผล และกฟฟ.ในสังกัด	รวม
2. สถานการณ์การจ่ายไฟ				
2.1 ความยาวระบบจำหน่าย				
115 kV.(วงจร-กม.)	79.61	-	48.00	127.61
22 kV.(วงจร-กม.)	3,620.39	1,547.35	1,409.84	6,577.58
แรงต่ำ (วงจร-กม.)	4,933.07	1,487.62	1487.23	7,907.92
2.2 หม้อแปลง				
กฟภ. (เครื่อง)	2,310.00	993.00	1,067.00	4,370.00
กฟภ. (KVA.)	178,538.00	42,030.00	46,970.00	267,538.00
ผู้ใช้ไฟ (เครื่อง)	1,413.00	223.00	231.00	1,867.00
ผู้ใช้ไฟ (KVA.)	246,675.50	29,605.00	24,835.00	301,115.50
หม้อแปลงเช่า (เครื่อง)	13.00	2.00	1.00	16.00
หม้อแปลงเช่า (KVA.)	1,920.00	100.00	100.00	2,120.00
2.3 จ่ายพลังงาน	90.00	12.00	18.00	120.00
เฉลี่ยเดือนละ (MW)				

ในปี 2550 จังหวัดอุบลราชธานี มีไฟฟ้าใช้กระจายไปทุกหมู่บ้านในจังหวัด และครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ ประมาณร้อยละ 94.6 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่อยู่นอกเขตเทศบาล

1.4.2 การประปา มีกิจการประปาทั้งหมด 228 แห่ง โดยแบ่งเป็น

สำนักงานประปาชั้น 1 จำนวน 145 แห่ง

สำนักงานประปาชั้น 2 จำนวน 83 แห่ง

ในปี 2550 สำนักงานประปาจังหวัดอุบลราชธานี สามารถผลิตน้ำได้ประมาณ 1,420,580 ลบ.ม. มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 35,418 ราย

1.4.3 การไปรษณีย์โทรเลข

มีที่ทำการไปรษณีย์จังหวัด 1 แห่ง ไปรษณีย์รับฝากจำนวน 3 แห่ง ระดับอำเภอ จำนวน 19 แห่ง และไปรษณีย์อนุญาตเอกชน (ปณอ.) ระดับตำบล 108 แห่ง

1.4.4 โทรศัพท์

จังหวัดอุบลราชธานี มีชุมสายโทรศัพท์ 138 แห่ง จำนวนเลขหมายที่มีผู้เช่าทั้งหมด 50,503 เลขหมาย โดยเปิดใช้ประเภทบ้านพักอาศัยจำนวน 32,974 เลขหมาย ภาคธุรกิจต่าง ๆ จำนวน 5,867 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะ 5,653 เลขหมาย และเลขหมายว่าง 6,009 เลขหมาย

1.5 การผังเมือง

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองและโครงสร้างจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบชี้นำและกำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามศักยภาพของพื้นที่ มีการพัฒนาทั้งในพื้นที่เมืองและชนบทอย่างสมดุล รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัด เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสมและยั่งยืน โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1.5.1 การใช้ที่ดิน

สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดได้กำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินออกเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่สงวน เขตพื้นที่อนุรักษ์และเขตพัฒนา

(1) **เขตพื้นที่สงวน** คือ เขตที่ต้องสงวนและรักษาไว้ เพื่อความสมดุลของระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ถ้าหากมีการบุกรุกทำลายหรือนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศน์ อันจะส่งผลกระทบต่อความสูญเสียต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของประชากรโดยรวม จึงควรรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และห้ามนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น โดยเด็ดขาด ได้แก่ เขตป่าสงวนแห่งชาติที่ยังมีสภาพป่าสมบูรณ์ ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 4,125.30 ตารางกิโลเมตร

(2) **เขตพื้นที่อนุรักษ์** คือ เขตที่จำเป็นต้องรักษาสภาพธรรมชาติให้คงอยู่หรือฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพธรรมชาติเดิมเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์ และหากจำเป็นต้องนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้มากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และพื้นที่น้ำที่สำคัญ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 725.62 ตารางกิโลเมตร

(3) **เขตการพัฒนา** คือเขตที่มีความเหมาะสมในการที่จะนำมาใช้เป็นพื้นที่เมืองพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อุตสาหกรรม เขตนี้จึงควรทำการพัฒนาและวางแผนการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งในเขตพัฒนานี้มีพื้นที่ 10,893.88 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่

ก) **พื้นที่เมือง** คือ เขตที่ประชากรใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมให้บริการแก่ชุมชน และอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ และจำเป็นต่อเมืองและชุมชน ได้แก่ พื้นที่ในเขตเทศบาลจำนวน 27 เทศบาลของจังหวัดอุบลราชธานี รวมมีพื้นที่ 316.22 ตารางกิโลเมตร

ข) **พื้นที่ชนบท** คือ เขตพื้นที่นอกเมืองใช้สำหรับพัฒนาทางการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีพื้นที่ประมาณ 10,577.66 ตารางกิโลเมตร